

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate sprejema upravnštvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeziških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemski nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Po pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K.—h
pol leta " 13 "—"
četrt " 6,60 "
mesec " 2,20 "

V upravnštvo prejemam:

za
celo leto naprej 20 K.—h
pol leta " 10 "—"
četrt " 5 "—"
mesec " 1,70 "

Za pošiljanje na dom 20 h na mesec.

Štev. 3.

V Ljubljani, v petek 4. januarija 1901.

Letnik XXIX.

Včerajšnje volitve.

Včeraj so volila mesta in trgi. Ker so tod doslej skoro neomejeno gospodarili liberalci, je bilo pač težko upati zmage. Vendar se je pokazalo včeraj, da je meščanski liberalizem že tako omajan, da moremo računati tudi tod na več zmag, če gremo takoj na delo. Naše večine so bile včeraj v Škofji Loki, v Tržiču, in v Idriji je bila med tremi naša stranka najmočnejša. Kamnik in Vrhnika sta po večini bila že prej dobra, in le nemoralna sredstva nasprotnikov so mogla tu privedi zadnji hip do sicer malenkostne a nepričakovane liberalne večine.

Na Dolenjskem se je Ribnica dobro držala, in tudi Novomeščani so pokazali, da ne gredo več slepo za Slancem.

V drugih mestih je sorazmerno povsod napredovala katoliško-narodna misel, liberalna pa nazadovala, tako da je zdaj še zadnjič s skromnim številcem zmagala.

Naš položaj in položaj liberalcev jasno osvetljuje naslednji pregled:

Dr. Tavčar ima v Ljubljani 72 glasov absolutne večine, mej tem ko je Jožef Kušar še leta 1897 imel 174 glasov absolutne večine.

Dr. Ferjančič ima samo 43 glasov absolutne večine, leta 1897 je imel še 86 glasov absolutne večine.

Notar Plantan ima 30 glasov absolutne večine, leta 1895 je imel liberalni kandidat v dolenjskih mestih 95 glasov absolutne večine, leta 1897 pa so ondi liberalci zmagali brez odpora.

Vai liberalci imajo torej skupne absolutne večine 142 glasov, katoliško-narodni poslanci pa so zmagali z absolutno večino 22.211 glasov.

Narodne trdnjave se majo, mi pa gremo naprej!

Včeraj smo prinesli natančni izkaz o včerajšnjih volitvah po kranjskih mestih in trgih. Zanimivo je, ako podamo n. pr. pregled o volitvi leta 1895 v dolenjskih mestih in trgih, ko je Šuklje nagloma odstopil in namestu njega kandidiral Višnikar. Od

naše strani je tedaj kandidoval msgr. Tomo Zupan, katerega so malo prej liberalci proglasili za svojega. Izid volitve je bil tedaj naslednji: V Ribnici Višnikar 61, Zupan 14 glasov, V Novem Mestu Višnikar 75 glasov, Zupan 61 glasov, v Kostanjevici Margheri 12, Zupan 9 glasov, Krško Višnikar 4, Zupan 53 glasov, v Metliki Višnikar 101 glas, Zupan 14 glasov, v Črnomlju Višnikar 56, Zupan 35 glasov, v Kočevju (!) Višnikar 86, Zupan 7 glasov.

Leta 1897 je pisal »Narod«: »V dolenjskih mestih se klerikalci niti blizu niso upali.« Včerajšnje brzojavke so pokazale, da »Narodovo« veselje ni dolgo trajalo in da smo najboljše njegove trdnjave omajali. Še jedna taka zmaga, pa so liberalci zgubljeni.

Da je bila včerajšnja zmaga liberalcev res Phyrrova zmaga, kaže tudi včerajšnji izid volitev v notranjskih in gorenjskih mestih in trgih in izid teh volitev leta 1897. Tedaj je dobil v Idriji dr. Ferjančič 122 glasov, socijalni demokrat Marn 13, Koblar 57, v Kamniku dr. Ferjančič 69, Koblar 66 glasov, v Kranju dr. Ferjančič 89 glasov, Koblar 43 glasov, v Ložu dr. Ferjančič 22 glasov, Koblar 10, socijalni demokrat Marn 4 glasove, v Postojini dr. Ferjančič 98 glasov, socijalni demokrat Marn 22, Koblar 12, v Radovljici dr. Ferjančič 49 glasov, Koblar 25, Marn 1, v Škofji Loki dr. Ferjančič 20 glasov, Koblar 62, v Tržiču Ferjančič 42, Koblar 29 glasov, na Vrhniki dr. Ferjančič 49, Koblar 53 glasov.

Zato pa smo veseli včerajšnjega dne. Pokazal nam je, kako sigurno napreduje katoliško-narodna zavest. Za prihodnje deželnozbornske volitve nam daje ta pregled najboljše upanje, in mi prosimo somišljenike, naj se takoj posvetujejo v posameznih krajih o položaju in ukrenejo, kar je treba za prihodnost.

Brez strahu dalje! Bili so časi, ko se »klerikalci« v mestu pokazati ni smel, zdaj pa smo prišli do tega, da se že resno bo-

rimo za večino! Če napredujemo še par let tako, je liberalizem premagan na vsej črti. Le brez strahu dalje — na delo!

Naša politiška šola.

Ko je angleški vrhovni poveljnik Roberts odhajal iz Afrike, je dejal, da se je v vojski mnogo naučil, kar hoče porabiti pri organizaciji angleške armade. Kakor v tem slučaju, tako opazujemo v zgodovini vseh držav, da so imeli vojsko za najmenitnejšo šolo. Po končani vojski si prizadeva namreč vsaka država, v svoj prid porabiti izkušnje, ki si jih je v vojski pridobila.

Tudi slovenski narod na Kranjskem je bil v zadnjem času hud boj zoper svoje največje sovražnike na verskem in gospodarskem polju. Sicer je na večini bojišč slavno zmagal, toda ta zmaga nas ne sme preslepiti, da bi sedaj odložili orožje in se udali lenemu brezdelju. Mir je res lepa reč, toda že stari Rimljani so trdili, da »qui vult pacem, parat bellum« — kdor hoče imeti mir, se mora pripravljati za vojsko. Sovražnik je sicer premagan, toda vedno ima še nekaj močnih trdnjav v svoji oblasti. Dokler mu teh ne porušimo, ne smemo pričakovati miru, ampak vojsko. Za vojsko je pa treba vaje, je treba šole.

Naša šola so zadnje volitve. Kaj nas uče?

Uči nas to, kar nam je pripomoglo do zmage; uči nas pa tudi to, kar smo doslej sami zakrivali, da je bila ta zmaga po nekodi mogoča le z velikim naporom in z mnogimi izgubami, oziroma da smo bili premagani. Veliko naukov nam daje tudi taktika nasprotnikov.

Kaj nam je pripomoglo do zmage?

Pred vsem drugim vernost ljudstva. Kjer je ljudstvo zvesto udano katol. cerkvi, kjer rado hodi v cerkev in prejema svete zakramente, tam je stalo kakor en mož v boju zoper liberalce. Poglavitni nauk za prihodnost nam torej bodi: Skrbimo, da bo naš narod zadosti podučen v verskih resnicah in da bo sveta katoliška vera voditeljica vsega

življenja narodovega. Nikari se ne motimo! Same zadruga in posojilnice in vse drugo, kar se je v zadnjem času koristnega med nami ustanovilo, vse to slovenskega naroda ne bo ohranilo katoliški cerkvi, če ga ne bo vodilo vedno in pri vsem versko prepričanje. Zato bi mu duhovnik, ki bi vse mogoče storil za svoj narod na gospodarskem polju, zraven pa zanemarjal versko vzgojo svojega naroda, kaj malo koristil. Prav je, da gre duhovnik iz zakristije ven med ljudstvo, in to je tudi njegova dolžnost; toda iz zakristije naj gre še le potem, ko je v zakristiji, t. j. v cerkvi, storil že vse, kar je sploh mogel storiti.

In ko je vse storil v cerkvi, je njegova dolžnost, da gre tudi ven med ljudstvo. Tukaj pa duhovnik ni sam, ampak deluje v družbi z neduhovniki. Velik del duhovniškega delovanja zunaj cerkve spada v zadruga organizacijo ljudstva. Kolik vpliv ima naše zadrugaštvo tudi na volitve, se je očitno pokazalo. Zato bodi naše pravilo i v bodoče: Snujmo posojilnice in druge zadruga, kjer jih še ni, in skrbimo, da bodo že obstoječe lepe vspevale. Še nekateri, ki mislijo, da bi marsikoga pridobili, ko bi zadrugaštvo opustili. Toda ta je prazna. Liberalni uradniki v Ljubljani imajo svoj konsum, delavci v tržiški predilnici imajo svoj konsum, in vendar volijo vsi ti v svoji večini liberalno. To je zadosten dokaz, da dokončanje zadrug ni zadnji namen liberalcev, ampak je boj zoper naše zadruga le njihovo sredstvo, ki se ga poslužujejo v dosego svojega namena. Pa tudi, ko bi s tem vse liberalce pridobili, bi ne smeli zadrugaštva opustiti, ker moremo le z njim rešiti naš narod. Torej gojimo v narodu zadrugaštvo, ki je koristno celemu narodu, nikdar pa ne začenjajmo in ne nadaljujmo v imenu katoliške stranke podjetij, ki bi koristila le nekaterim, da si nenakopljemosuma sebičnosti ter s tem škodimo dobri stvari.

LISTEK.

Mir...

(Božična slika, spisal I. S.)
(Konec.)

»Gospod je šel v borno kočjo, noseč mir in tolažbo hrepeneči duši... Glas zvončka je odmeval od golih debel po gozdu... Med belim z ivjem obloženim drevjem je peljala bela snežena steza v vas. Kako lepa, kot nalašč Zanj pripravljena bela pot...»

Na belo pregrnjeni postelji je ležala stara Gorčanka, slabotna, suha, koščena, onemogla od starosti in bolezni. Nekaj starih ženic je stalo ob postelji in po hiši so stali drugi vaščani ter pričakovali, kdaj zaslíjšjo zvonček...

»In prišel je Gospod v hišo... Sveti mir je vladal po sobi; vaščani so molili, potem so se pa razšli na svoje domove.

Jerko je ostal z duhovnikom v sobi. Ob postelji je klečala bela oblečena deklica in zakrivala obraz v blazino, a z belo rutico je brisala solze. Bila je Anka.

»Hvala Bogu, zdaj sem pripravljena,« je rekla starka in Anka je huje zajokala.

»Ne, ne,« rekla je in zakrila zopet obraz v materino odejo.

»Ne jokaj, saj sem te preskrbela...« Sape ji je zmanjkalo in prenehala je.

»Vse bo Bog poskrbel,« tolažil je duhovnik.

»Res, vse,« pritrdila je starca... »Njegova volja se zgodi.«

Nekaj časa je bil molk.

Jerko je opiral oči v Anko, vsak vzdih in ihtenje ga je zbadalo globoko, globoko v duši, in mislil je... Bil je priča mnogim enakim prizorom, a nikdar ni tako občutil tujega gorja, kot danes. In ravno danes? Zakaj pač?

»Anka,« rekla je starca s slabo besedo, položivši ji suho koščeno roko na lepe črne lase, in njena bleda suha roka se ji je tresla, ko je govorila:

»Anka, pijanca nikdar ne jemlji, pijanca ne. Spomni se na-me. Pijanca ne.«

Kdo ve, zakaj je ravno zdaj to rekla? Umolknila je in Anka je močnejše zajokala.

»Nikdar,« zasepetala je.

Stara Gorčevka se je v tem trenutku pač spomnila svojega življenja, katerega nekaj let je preživela ob strani svojega moža. Ranjki Gorec je bil pijanec in je kmalu umrl. To je bila vsem znana povest...

Beseda je pretresla Jerko Godina in vstal je, ne premaknivišji očij od Anke. »Ob-

ljubila je,« šumelo mu je po glavi. Poslovila sta se in odšla.

Pozno je stopal Jerko domov in premišljeval...

»Pijanca ne, tako je rekla mati hčeri. Uuu, pijanca ne, samo pijanca ne, kot bi bila rekla: Jerka Godina ne jemlji... Spomnil se je, kako jo je dohitel na poti, ko se je vračal iz doline. Ni bil pijan, a ona je govorila o pijancih in mu očitala pijančevanje, da ga je speklo in je, vrnivši se domov, od žalosti — pil. Od takrat je Jerko vedno na nekaj mislil, noč in dan je na nekaj mislil. Bila je to zelo nemirna misel. In tedaj je skoraj vselej pozabil na pijačo.

»Kaj boš sam?« rekla mu je mati. »Oženi se, Jerko, čas ti je.« In on je rad slušal mater.

»Da, da, rekel je večkrat, «še ta pred-pust.«

In že je imel na sliki pred seboj vso srečo prihodnjih dni: mirno, srečno življenje, komaj v mislih mogoče življenje. A danes! Zakaj je ravno takrat vpričo njega svarila Gorčanka svojo hčer: pijanca ne. In Anka je obljubila in spolnila bo v svojo srečo gotovo zadnje prošnje ali celo zapoved svoje matere... In premišljal je vse in spoznal, kaj je. Utrujen je prišel domov

in hotel zopet piti — toda ne — danes ni mogel.

Stara Gorčanka je umrla... In potem... Jerko se je oženil. Kako?... Ali naj vam povem tudi to? Hm, kot vsakdo drugi. Snubil je, oskrbel vse potrebno in zavezali so ju: njega in Anko. Saj je bil pijanec, porečete. Ne, ne, to je slaba sodba, a slabo soditi ne smemo. Pobiljšal se je, prodal prepaljenca skoraj vsega do kaplje in po nekaj mesecih — sta bila srečna... Nov del njegovega življenja. To je bila njegova rešitev, edina rešitev. In ko se ga je oklenila Anka okoli vratu, pogledala mu v oči in ga prosila:

»Jerko, ne pij... spomni se, kaj si obljubil, Jerko moj. Kajne, nič več ne boš pil.« Kaj je mogel on tedaj? Nič. Nasmejaj se je, pa obljubil znova in znova:

»Ne boj se, moja golobica, jaz ne pijem.«

»Res, Jerko moj?«

»Res, ti sreča moja... Bila sta srečna...»

Potem pa se mu je zdelo, da so stekli dnevi in z njimi leta, kakor kazalec na uri, če se zmakne in naenkrat pokaže: šest. Ravno tako se mu je zdelo. Pokopal je med tem svojo mater v črno zemljo — starca je učakala vsaj nekaj dni sinove sreče. —

Zelo nam je pri zadnjih volitvah koristilo dobro berilo, posebno »Domoljub«. Zato delujemo z vsemi močmi na to, da se koristno krščansko berilo še bolj razširi med narod. V ta namen je dobro ustanovljati katoliška izobraževalna društva. Še veliko lepše vspehe pa bomo dosegli, če branje dobrih časnikov med narodom po določenih pravilih uredimo. V tem oziru bo povsodi mnogo pomagala bratovščina sv. Uršule, pri kateri se po enajst oseb združuje v en venec, tako da je cela bratovščina razdeljena v take oddelke, katerih posamezni so tako rekoč zopet bratovščine same za se. Če ima vsak venec eno številko »Domoljuba«, koliko družin bo potem dobivalo v roke dobro berilo! Bratovščina sv. Uršule je kanonično ustanovljena pri sv. Jakobu v Ljubljani. Še letos izide za to bratovščino knjižica, ki bo tudi glede na branje časopisov podajala koristnih naukov. Tudi Marijine družbe morejo mnogo storiti v tem oziru. Skrbimo, da se razširi »Domoljub« in drugo dobro berilo!

Še marsikaj drugega bi se našlo, kar nam je do zmage pripomoglo. Tu smo našli poglavitne reči. A tu in tam je šlo težko za zmago, po nekod smo tudi propadli. Ali smo bili tega mi krivi? V marsičem tudi.

Marsikje so liberalci dobili ljudi za se, ker so ljudje v dotičnih krajih versko zanemarjeni. Govorimo jasno. Kdor rano skriva, se mu ne bo nikdar zacečila. Na Kranjskem je semtertje še precej janzeniškega in jožefinskega duha, še več ga je bilo pred leti. Kjer je slab verski poduk v šoli, površna priprava za prvi prejem sv. zakramentov, kjer se spovednica rabi le o veliki noči in v adventu, kjer daje duhovnik slab izgled ali naravnost drži z liberalci, tam imajo liberalci svojo žetev. Qualis rex, talis grex. Seveda je v tem oziru marsikak slab duhovnik več pokvaril, kakor more deset dobrih duhovnikov za njim popraviti. »Slov. Narod« hvali take najemnike. Tu je treba najprej reformacije.

Dalje opazujemo posebno po Dolenjskem pri priprostem kmetu neko nezaupnost do duhovnika. V nekem kraju je kapelan, ki je bil pri ljudeh zelo priljubljen, sestavljal možem prošnjo, da bi jim dežela napravila cesto. Gotovo nekaj dobrega. Toda glej! Možje pošljejo to prošnjo najprej v bližnji trg k nekemu liberalnemu gospodu in prosijo, naj jim pove, ali naj jo podpišejo ali ne. Nezaupnost. To je posledica tistih jožefinskih časov, ko so bili duhovniki — skoro bi rekel — državni služabniki. V tistih časih se je žalibog večkrat zgodilo, da se je duhovnik nekako oblastno vedel proti kmetu, in da se je kmet duhovnika bolj bal, kakor ga je ljubil. Katoliška cerkev takega vedenja duhovnikov seveda nikdar ni odobraval. Ali v kmetu je ostalo še vedno nekaj

nezaupnosti, katero seveda liberalci s svojimi lažmi in obrekovanjem množje, kolikor morejo. To nezaupnost je treba kmetu izbiti. Duhovnik naj se na vse načine prizadeva, da mu dokaže z besedo in v dejanji, da je on odkritosrčen in nesebičen prijatelj kmetskega stanu.

Velika ovira, da naša stvar ne napreduje tako, kakor bi morala, so dalje razni slabi elementi na naši strani. Koliko nam ti škodijo, ve le tisti, ki ima mnogo opraviti z ljudmi. So med nami možje, ki se štejejo za naše, pa ne spolnujejo vestno svojih verskih dolžnosti, ali imajo na sebi druge moralne hibe. Res da so taki elementi med nami izjeme, ali vendar s prstom kažejo na nje in vpijejo: »Taki-le ste«. Mi se borimo za vero in za gospodarsko izboljšanje našega naroda na verski podlagi; zato moramo skrbeti, da bomo v svoji celoti izvrševali tudi v dejanju, za kar se potegujemo z besedo. Treba je seveda tudi ljudstvo podučevati, da se mora delati razloček med stvarjo in med osebami, ki se s stvarjo pečajo. Molitev ni slaba zavoljo tega, ker moli kak velik hudobnež. Tako pa tudi naš sveti boj za kat. vero ne more biti slab in stranka ne more biti slaba zato, ker se v tej stranki nahaja ta in ona slaba oseba. A ljudstvo je težko prepričati s takimi stvarmi, vzlasti ker znajo liberalci vsak madež na naši strani dobro izrabiti. Zato proč s slabimi elementi!

Še ena stvar nam silno škodi. To je nevednost ljudstva. Liberalci so tam največ kalinov ujeli, kjer je nevednost največja. Kmet, ki »čarovniku« verjame, ne verjame pa duhovniku, ki mu oznanja, da je ta »čarovnik« slepar, tak kmet je kakor nalašč za liberalne limanice. Zato je treba ljudstvo podučevati in ga buditi, da bo sposobno za političko delo. Bog zna, kolikokrat smo te dni slišali v mestih in na deželi: »Meni je vse jedno, ali je ta poslanec ali oni; dobrega nam tako nobeden ne bo dal«; ali »Če grem jaz volit ali ne, od mojega glasu ni nič odvisno«. Take in podobne besede pričajo o nevednosti in politički nezrelosti volivcev. Zato je nujno potrebno, da se ljudstvo podučuje in probuja z branjem pa tudi z živo besedo. Posebno koristno pa bi bilo, ko bi v vsaki večji vasi enega ali več mož temeljito vpeljali v politiko in jih tako izobrazili, da bi znali odgovor na vsako političko vprašanje. Ti možje bi širili to znanje med svoje sosede in bi bili ob času volitve naši agitatorji, katerih tako krvavo potrebujemo. Več luči narodu!

Da smo tu in tam ostali pri volitvah v manjšini, je pa največ kriva naša liberalna inteligenca, ki je sovražna veri in narodu, sovražna, čeprav sto in stokrat zatrjuje, da ljubi vero in narod. Ta liberalna inteligenca je strupen črv, ki gloda kosti in mozeg našega naroda. Zato prej ne bo naša zmaga

popolna, dokler te inteligenca ne nadomestimo z inteligenco, ki bo zvesta katoliški veri. Zato skrbimo, da kmalu dobimo katoliško gimnazijo in katoliške tudi druge zavode, v katerih se bo vzgajala naša prihodnja inteligenca in rešiteljica slovenskega naroda.

V boju se moramo učiti tudi od sovražnika. Toda, kaj naj na njem posnemamo? Ali njegove laži, poglavitno orožje liberalcev, ali njegovo surovost, ali njegove krivice? Ne! Naše orožje je resnica in pravica, in način našega bojevanja mora biti dostojen. Ali nekaj se vendar lahko učimo od liberalcev, namreč njihove gorčnosti. Kako se je na naši strani delalo na več krajih silno malomarno, med tem ko je šlo na liberalni strani v ogenj vse, kar leze in grede. In vendar se je šlo na oni strani za slabo, na naši pa za dobro stvar. Torej več ognja!

To vam je le nekaj naukov iz naše političke šole. Dobro bi bilo, da se še kedo oglasi in nam pove, kaj se je on v tej šoli naučil. Potem pa na delo!

Čas je drag in nobenega dneva ne smemo zanemariti.

Mažarska irredenta.

Mažari so se vrgli v novejšem času z vso silo na Slavonijo, češ da spada ta krajevina v njihovo področje. Niso še gotovi s Slovaki in Rumuni in že snujejo mažarsko irredento na hrvatskih tleh. Tukaj sicer ne morejo tako očitno na dan s svojo silo, kakor na svojem teritoriju, zato upotrebljujejo le lokava sredstva, da dosežejo svoj cilj. Mažarske naselbine v Slavoniji jim služijo za oporišča njihovih osnov; za to jih žele še zdatno pomnožiti. Iz sosednjih ogerških županij kakor somodške, zaladske in baranjske prehajajo v Slavonijo že od nekdanj tamošnji Mažari, češ da nimajo doma dovolj zemlje; prav za prav pa jih v novejšem času potiskuje mažarsko društvo čez Dravo v zgoraj omenjene svrhe. Mažari pišejo javno po svojih časopisih, da bi morala sama ogerska vlada v roke vzeti to naseljevanje, da se Slavonija »ta od starine mažarska zemlja« zopet popolnoma zedini z Ogersko ter popolnoma pomažari. A to kanijo tudi čisto resnobno izvesti, samo da bi se moralo po njihovej trditvi naseljevanje tako urediti, da bi se Mažari naseljevali v kompaktnih celinah in ne razstrešeno kakor do zdaj.

Znano je namreč, da se Mažar vkljub vsej mažarskeji podpori iz domovine vendar ne more vzdržati med Hrvati, nego se kmalu pohrvati, kar mažarske šoviniste strašno jezi. Zato vpijejo po svojih časopisih, da se mora v tem pogledu vse drugače postopati. Kaj pomaga mažarsko naseljevanje, če se Mažari v Slavoniji tudi obogatijo, ko je pa že drugi rod hrvatski. Mažarsko poljedelsko društvo naj bi po želji

mažarskih časopisov poskrbelo tudi v Slavoniji za pravo mažarstvo ter naj gleda, da se že naseljeni Mažari ne pohrvatijo, posebno ne oni, ki so raztrešeni po raznih vaseh okoli Damvara, ker tamkaj nimajo še svojih šol.

Ko bi se takemu početju ustavljale hrvatske oblasti, mora najti mažarska vlada sredstva, da ukroti hrvatsko obest. Za katoliške Mažare naj bi poskrbel pečujski škof, ker ima precej žup v Slavoniji. Na žalost se ta mažarska zahteva izpolnjuje v prevelikej meri že sedaj, kakor se je letos pisalo po hrvatskih časopisih prigodom birme po župah pečujškega škofa, ki ne zna ali noče znati niti besedice hrvatski, premda ima v svoji škofiji tudi na samem Ogerskem vrlo mnogo svojih hrvatskih ovčic. Za protestantske Mažare skrbi pa ravno tako goreče evangelski duhoven v Damvaru, ki podučuje mažarsko mladež po razstrešenih vaseh vse po želji omenjenega odbora. Sicer je dotični pastor opozval v »Obzoru«, da on ne širi mažarskega duha po svojem kotaru, toda kdo bode veroval takej trditvi, ko vendar dobro vemo, kakšna je tendencija ravno mažarskih protestantskih cerkvenih občin po Hrvatskem in v Slavoniji, posebno od onega časa, odkar spadajo lete pod oblast ogerske protestantske cerkve.

Z damvarskim mažarskim središčem so Mažari tudi zadovoljni, pa pišejo, da bi potrebovali vsaj še 28 takih središč, kar bi stalo na leto najmanje 10.000 kron. Mažari kanijo pa v to svrhu potrošiti še več, saj trdijo, da morajo sčasoma dobiti velik del Slavonije v svoje roke, češ da morajo leni Hrvatje propasti. Nekaj je resnice na tem, da slavonski Hrvatje niso dovolj pridni niti energični, pa se v najnovejšem času morajo umikati tujcem. Taki ničvredneži pa vendar niso, kakor jih opisujejo Mažari, samo da mamijo svoje ljudi v Slavonijo.

Ko bi hrvatska vlada in hrvatsko društvo storilo le nekaj za to prebivalstvo, verujete, da bi se kmalu oporavilo. Hvala Bogu, da so to Hrvatje sprevideli in da so se posredovanjem prvega katoliškega kongresa v Zagrebu lotili tudi že dela. In skrajni čas je že posebno za Slavonijo. Tukaj je v najnovejšem času razprela svoje mreže mažarska vlada s posojilnicami, katere kani osnovati s pomočjo državne necesije. Razume se, da so najprej poskrbeli za mažarske naselbine, katere hočejo pred vsem vzdržati. Seveda morajo tudi Hrvati biti deležni dobrot teh posojilnic. Zato tudi hrvatska vlada tako priporoča te državne posojilnice. Pred nedavnim pa je neki domoljub razjasnil vso osnovo teh posojilnic ter dokazal, kako so nevarne za Hrvate, saj se že v samih pravilih povsodi prezira hrvatska autonomija, kar ne bi smelo biti, saj se gre tukaj le za gmotno pomoč celemu narodu in ne samo mažarskemu.

Te državne posojilnice bi mogle biti za Slavonijo tako nevarne kakor je »Südmarka«

Namesto nje pa je dobil hčerko — in stekla so leta. Postaral se je, da sam ni vedel, kedaj, in postarala se je Anka. V sreči hitro teko dnevi, a v nesreči so dolgi, ko večnost. Pretekla so leta — in danes je zopet sveti večer: on je starec, njegova Anka je starka in njegova hčerka je — nevesta kali.

»In danes?« To vprašanje se je parkrat ponovilo v njem in spomnil se je, da zveni že sila dolgo. To je bil res dolg oddelek njegovega življenja. Oj, ti spomini! Vzdramil se je. »In danes? . . .«

Zeblo ga je skoraj. Burja je vela sem od gorskih vrhov — sveta noč je ležala na zemlji. Zvončka sta utihnili, starec je počival. Roke so se mu bile privadile in vlekel je neprenehoma drobne vrvice in med tem so vstajali tam, bogve, od kod, spomini, lepi spomini . . .

»In danes? . . .« Prišel je Janezovega Janeza Janez. Kdo je bil to?

Jerko Godin je jel zopet vleči vrvice in zvončka sta zopet zapela in burja je odnašala njune slabotne glasove iz zvonika sv. Mohorja tja čez mirne, tihe doline . . . Pela sta ubrano, prijazno, milo . . .

Kdo je bil torej Janezovega Janeza Janez. Bil je mlad, lep, visok in stasit. Doslужil je vojake. Bil je srednje premožen, dobrega srca, potomec spoštovane rodovine,

stare korenine. To je bil skoraj bližnji sosed Godinov, in njegov zet . . .

»In kaj potem?«

Skoraj vam ne morem več pripovedovati, ker smo na koncu. Prišel je torej Janezovega Janeza Janez. Zahajal je že dalje časa k Godinu in naposled zasnubil hčerko.

»In danes? . . .« Je zopet prišel . . .

Jerko Godin je odzvonil sveti večer; poskusil je še enkrat, ali so cerkvena vrata dobro zaklenjena in potem je odšel v hišo . . .

»Mraz, mraz«, godrnjal je že med potjo po veži, ter strkoval sneg z velikih svojih črevljev. V sobi so bili že vsi trije: žena, hči in zet.

»Prepaljenca, prepaljenca, brž, brž«, hitel je starec Godin in proseče gledal Anko, snemaje brezprstne težke, obšite rokavice z nekoliko od mraza otrdelih rok.

»Oh, najpreje prepaljenca«.

»Seveda, mene zebes«.

»E no, saj ga takoj dobiš«.

In okreščal se je z dvema kozarčkoma.

»Aha«, dobro dene človeku na starost takale kapljica.

»Mhm«, pritrtil je Janezovega Janeza Janez.

Starec je nato s pomočjo hčerke slekel kožuh, odložil kučmo ter sedel k peči.

»Moja pipa, Micika«, prosil je in se oziral po vseh policah po sobi.

In vsi so začeli iskati.

»I, saj jo imate v roki«, vskliknila je naposled hčerka Micika in se zasmejala.

»Res je to«, odgovoril je ravnodušno starec, nabasal tobaka in jel pušiti z velikim veseljem.

Potem so sedeli. Iz doline je bilo čuti streljanje in pokanje — kmečki pastirji streljajo na votle ključe — sicer pa je bilo vse mirno.

Naenkrat so začuli petje pod oknom: bili so otroški glasovi.

Glej zvezdice božje
Migljajo lepo,
Široko odprto
Je sveto nebo.
Duhovi nebeški
Se z raja vrste
Prepevajo »slavo«
Na zemljo hite.

In zopet:

O, kaj je tebi, bratec moj,
Da ti ne da zaspat' nocoj.

In potem zopet:

Oj, veselo so ptičice,
Ki poslušajo angelce.

Na to so pridrli vsi v sobo rudečih lic, veselih, jasnih obrazov, skrbno zaviti pred mrazom. Ko so nekaj časa postali in se ne-

koliko ogreli pri peči, odšli so zopet dalje, ali pa nazaj v dolino.

Utegnil bo menda samo kdo vprašati, ali se je Jerko Godin res za vselej odpovedal žganju, ali ne. No, odgovor ni težak. Gotovo je, da ne. Starost ima svoje pravice in nihče mu ni branil vsakdanjega pokrepčila. A to v zadnjih letih, ker mu je res bilo to v najboljšje zdravilo, posebno ne. In bil je z malim zadovoljen in v tem srečen. Kaj je še hotel več. Saj mu je bil zet Janezovega Janeza Janez. In danes mu je nehote prihajala v uho tista lepa pesem, kjer eden vpraša:

O moj prijatelj, kaj je to?
Nebo je vse svetlo!

A drugi odgovarja:

Eno novico nam naznanil bo,
Le poslušajmo jo!
Angelci tam gor' se družijo,
Lepo prepevajo . . .

In smehljal se je sam Jerko Godin, smehljala se je hčerka in smejal se ji je Janezovega Janeza Janez . . . Je menda že mogoče tako, vsaj jaz mislim, da je mogoče, sicer bi ne bili pravili, kako srečen je bil potem na svoje stare dni Jerko Godin in kako srečen da je bil Janezovega Janeza Janez. Menda je že mogoče, gotovo je mogoče tako . . .

za Slovenijo. Dolžnost je tedaj vseh hrvatskih domoljubov, da se s podvojeno delavnostjo lotijo osnovanja domačih hrvatskih posojilnic, kakor je bilo sklenjeno na prvem hrvatskem katoliškem kongresu. Potrebno je, da se reši hrvatski kmet neusmiljenih oderuhov domačih, a v Slavoniji pa tudi mažarske irredente, ki hoče siromaštvo hrvatskega ljudstva upotrebiti v svoje nepošteno politične svrhe, kakor to že zdavnaj delati nemška in laška irredenta po slovenskih krajih. To požrešno hidro je treba zadržati že pri njenem postanku, kajti sčasoma postane prejaka, da bi se dala z enim udarcem pokončati.

Hrvatski rodoljubi pozor že sedaj, da ne nastanejo tudi v Slavoniji takšne borbe, kakoršne imajo zdaj obmejni Slovenci in Hrvati po Sloveniji in v Istri.

Politični pregled.

V Ljubljani, 4. januarja.

Državnozbornske volitve. Včerajšnji dan je bil volivni dan prve vrste, kajti voljenih je bilo 57 državnih poslancev. Splošna skupina je volila v največ kronovinah. Na štajerskem je častno, z ogromno večino zmagal dosedanji slovenski poslanec Žičkar, ki je dobil 396 glasov proti 140 glasovom. V drugem volivnem okraju Bruck na Muri je prodril konservativni kandidat. Mih. Schöiswohl s 313 proti 301 glasov. V tretjem okraju Feldbach je izvoljen konservativni baron Morsey s 418 proti 175 glasovom. V Gradcu je pogorel socialista Resel s 17770 glasovi, zmagal je nemški nacionalist Oton Wilhelm z 18.364 glasovi. — Na Goriškem je, kot smo že omenili, ožja volitev mej dr. Gregorčičem in Tumo. Odločevali bodo Italijani. — V Istri so zmagali, kot je bilo pričakovati, Italijani z dr. Bennatijem, ki je dobil 313 glasov. Slovanski kandidat dr. Laginja je dobil 282, Kristan 17 glasov. — Na Solnograškem je žal propal dosedanji poslanec Tusel, ki je dobil 134 glasov. Zmagal je s 178 glasovi liberalni nemški nacionalist Jos. Haider. Odločil je Solnograd. — V Šleziji je mesto Türka prodril socialista Eldersch in dosedanji poslanec soc. Cingr. — Na Goronje-Avstrijskem so prodrli vsi katoliški kandidati Elz, dr. Schlegel in dr. Kern. — Na Moravskem so bili dosedaj izvoljeni Mladoček Sileny, katol. kandidat Stojan, soc. demokrat Rieger, češko-narodni delavec Reichstädter. V ožjo volitev prideta o. Sellinger oziroma nem. lib. Pemsel, ter Mladoček Sehnal in nem. liberalni Minster. — Na Nižnje-Avstrijskem in sicer na Dunaju so kršč. soc. precej nazadovani. Mesto Bielohlavka je prodril soc. demokrat dr. Ellenbogen, v petem okraju soc. Schumeyer, prodrila sta pa kršč. soc. dr. Lueger in Axmann, v drugem okraju je potrebna ožja volitev mej kršč. soc. Prochazko in soc. dem. dr. Adlerjem. Razlika mej njima je le 800 glasov (21.812—21.039). Odločili bodo Čehi z 800 in nem. nacionalci s 700 glasovi. — V Dunajskem Novem mestu je prodril soc. dem. Pernerstorfer proti deželni odborniku Steinerju. Mej Gessmannom in nem. nac. Götzom je potrebna ožja volitev. Iz dveh volivnih okrajev še ni končnega izida. — S Češkega je doslej znan sledeči uspeh: V Litomericah je prodril nem. nacionalist Schreitter proti soc. demokratu Schrammelu z večino 45 glasov. V Kolinu je zmagal Mladoček Karbus s 385 glasovi, v Taboru Mladoček Holanský s 486 glasovi, v Smichovu češko-narodni delavec Klofač s 414 glasovi. Soc. dem. Nemeček je dobil le 257 glasov. V Libercih je prodril soc. dem. Hannich s 475 glasovi, v Časlavi Mladoček Bečvar s 409 glasovi, v Plznu češko-narodni delavec Frisl s 403 glasovi. V Žatecu je dobil 436 glasov nemški radikal Alb. Hannich, ki je tudi izvoljen; tudi v Trutnovu je prodril nemški radikal Herzog proti socialistu Kiesewetterju. V Hebu je propadel dr. Verkauf in zmagal nemški radikal Stein s 342 glasovi. V osmih volivnih okrajih je potrebna ožja volitev in sicer mej Mladočehom Šramekom — in soc. dem. Schusterjem, dalje: Čeh For-

manek — soc. Weinstein, Čeh Müller — češ. lib. Schreiner, češki radikal Kalina — Mladoček Kratochwill, češko-narodni delavec Cerný — Mladoček Doležal, nem. radikal Hanc — nem. liberalni Röbling. — Volivni izid na Tirolskem in Predarliskem še ni znan. — V Bukovini sta v mestni skupini izvoljena dosedanji poslanec dr. Straucher in deželni poslanec dr. Skedl. — Izid v Dalmaciji tudi še ni znan.

Francoski parlament je zadnji dan decembra zaključil izredno jesensko zasedanje Pavza v parlamentarnem zasedanju bo pa le kratka, ker se prične novo že drugi turek po novem letu. Od 9. novembra je parlament odobril proračun in sedaj jednomesečni proračunski provizorij Rešen je bil potem zakon o dohodarini, o davkih na pijske in znana amnestija. Za novo zasedanje je pripravljenih obilo predlog, ki bodo proizvodile mnogo hrupa v zbornici in morda celo krizo v kabinetu.

Portugalski prestolni govor. Predvčeršnjim je kralj s prestolnim govorom otvoril portugalski parlament. V svojem govoru je najprej omenjal zvezo mej Portugalom in Anglijo, ki je imela po kraljevi izjavi samo ta namen, da zagotovi Portugalcem njih suverenske pravice. Ta namen so morda imeli Portugalci pri sklepanju zveze, ne pa Angleži, ki so porabili to zvezo samo proti Burom in se ne bodo ozirali nanjo, ko bodo gotovi s transvalsko in oranjsko republiko. Najobširnejše pa govori kralj o zelo neugodnem finančnem stanju države. Primankljeji rastejo rapidno vsako leto, dolgovi se množijo, novih virov dohodkov pa ni možno nikjer dobiti. Državi preti bankerot, ali kakor se glasi v prestolnem govoru: vse finance preosnovati. Portugalcem torej tudi ne koristi angleški denar, ki so ga dobili za veliko uslugo.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 4. januarja.

Državnozbornske volitve v Ljubljani. »Narodovci« so se oddehali. Tavčar je v Ljubljani zmagal. Oddanih glasov je bilo skupno s trgovsko in obrtno zbornico 1695, od teh je dr. Tavčar dobil 919, Iv. Sušnik 409, nemški kandidat Baumgartner 358 glasov, socialni demokrat Železnikar 7 glasov in »neodvisen« kandidat Kunčič 1 glas, dr. Majaron 1 glas. — Komisija v dvorani je bila samo jedna, vsled česar je bila v dvorani vedno velika gneča. Ponosen na to zmago Tavčar ne more biti, ker je zmaga najhujšega terorizma. »Narednjaki« od sebe odvisnih ljudi v ime svobode niso pustili voliti ter so jih podili z volišča. Na čelu takim svobodomislemcem je stal znan Lavrenčič. Socialni demokratični železničarji, v prvi vrsti Polanšek z državne železnice, so s strastjo agitirali za Tavčarja. Železnikar je bil na Tavčarja radi tega tako hud, da mu je rekel, da gre raje z »zadnjim f. . . .«, nego z njim. Socialnodemokratična agitacija za Tavčarja, ki je dejal, da bi občinski svet na glavo pal, ko bi razširil volivno pravico, pač osvetljuje poštenost in doslednost socialnih demokratov. Ko so »Narodovci« zvedeli, da sta se prerila do poslanstva Ferjančič in Plantan, plakirali so po Ljubljani, da sta »izvoljena z veliko večino«. Tavčar je bil na volišču ves čas za portirja. Po razglasitvi rezultata volitve so »Narodovci« divjali kakor besni, jedini »agitator« Baraga ni mogel spraviti vsled premnogo zavžite naprednosti skoro nobenega glasu od sebe. Poroča se nam, da je nekdo pri včerajšnji gledališki predstavi za odrom demonstrativno zaklical: »Tavčar je zmagal!« in da so »Narodovci« uprav divjali po gledališču. Da se za take demonstracije izrablja gledališče, si bomo zapomnili, govorili pa bomo še o tem, ako se je igralno obje res toliko spozabilo, da je na odru dalo povod k demonstraciji.

Kdo je pomagal pri včerajšnji volitvi dr. Tavčarju do zmage? — Stara ljubezna! Izid ljubljanskih volitev je včeraj »Narodovce« še bolj prosetil, kakor nas. »Narod« je sam pričakoval ožje volitve, in v »Mestnem domu« so že plakati opozarjali na verjetnost ožje volitve. To je bilo zelo verjetno, ker sigurnih slovenskih liberalnih glasov je v Ljubljani samo okoli osemsto, naših gotovih čez štiri sto.

Nemci so imeli preštete svoje volivce in so računali čez petsto, socialnodemokratičnih je pa tudi okoli sto. Tavčar bi bil torej moral priti v ožjo volitev ali s katoliško-narodnim ali z nemškim kandidatom. Da je zmagal, je krivo le to, ker je precejšen del liberalnih Nemcev bil nepokoren strankinemu vodstvu in zoper Baumgartnerja volil svojega starega prijatelja Tavčarja; in socialni demokrati, ki so svojemu železnikarju dali le 7 glasov, so šlo zoper za Tavčarja. Današnji »Grazer Tagblatt« odločno pravi: »Žal je bilo zopet nekaj Nemcev, ki so volili Tavčarja«. — To dejstvo osvetljuje včerajšnje volitve. Tavčar ne more biti prav ponosen na to zmago, ker se ima za absolutno večino 72 glasov zahvaliti Nemcem in socialnim demokratom.

Visok gost. Dne 29. grudna se je pripeljal iz Solnograda v Lesce nadvojvoda Jožef Ferdinand v spremstvu majorja pl. Fladunga. Na kolodvoru so nadvojvodo pozdravili dvorni svetnik dr. Račič, konzul Vetter in gozd oskrbnik Posch. Iz Lesce se je nadvojvoda odpeljal skozi Gorje v lovsko hišo na Pokluki, kjer je bival pet dni.

Slovensko gledališče. Sinoči se je prvič na slovenskem odru predstavljala klasična drama Shakespearejeva »Romeo in Julija«, tragedija ljubezni v petih dejanjih. Že prevod slovenski sam je slab, ker je jezik po nekaterih mestih uprav rokavnjaške barve. Igralci pa ga še hujše pokvarijo in spadijo s svojim ljubljanskim narečjem in izgovarjanjem. Igrali in predstavljali so to lepo dramo splošno slabo, ker niso igralci se svojih ulog vestno naučili niti proučevali globlje, kakor to zahteva ta drama, duha svojih ulog, — razun častnih izjem. Pohvaliti moramo pred vsem gđ. Ruckovo Julijo, — ki se je posebno v četrtem dejanju povzpela do viška in predstavljala duševni boj obupane ljubimke, kaj naj stori, naj se li usmrti z bodalcem, ali pije opojno in uspavajočo pijačo — res dovršeno. Žal, da je skoro ves utis njenega dovršenega igranja v tem dejanju koncem dejanja nastopivše obje pokazilo — posebno mož — godec s fagotom. Dobri so bili tudi gg. Deyl — Romeo — g. Dobrovolny kot oče Lovrenc in g. Kovačič kot Capulet ter gđ. pl. Kataninova — dojka Julije. Drugi igralci so utis bolj kvarili kot povzdigovali. Dalje nam je omeniti, da naše sl. občinstvo nima ukusa za klasične drame, kar je pokazalo posebno včeraj s tem, da je vedno šepetalo in to precej glasno in se smejalo vsaki šalji besedici, če je ni slučajno preslišalo. Burke, glume in komedije bi najraje gledalo, da bi se nasmejalo do sita. Gledišče je bilo za včerajšnji večer še dosti dobro obiskano.

Čegavo je ljudstvo? Pri včerajšnji volitvi dobili so vsi trije liberalci Tavčar, Plantan in Ferjančič le 1937 glasov, naši poslanci pa imajo za seboj 57.185 glasov. Te številke jasno pričajo, čegavo je ljudstvo. Na dan s splošno, enako, direktno in tajno volilno pravico!

Kaj se narodno-naprednemu agitatorju lahko ne pripeti? Po Ljubljani se pripoveduje zanimivo dogodbo o agitatorju Baragi. Baraga bil je poln vinskega veselja in kot dober človek je skrbel, da tudi njegov fijakar, s katerim se je vozil, ni bil brez tega. Tako sta fijakar in Baraga privozila v bližino realke, kjer fijakar Žargi menda ni razločil pred seboj jarka ter je voz priripotal ob izkopini s toliko silo, da je fijakar dobil na obrazu par udarcev, konji so se pa splašili in — ušli z Barago. Ljudje niso vedeli, ali so se bolj splašili konji, ali Baraga. K sreči volivci nimajo te lastnosti da bi se z Barago vozili na volišče, in tako je v silnem diru tresel se v vozu Baraga sam. V »Zvezdi« so usmiljeni ljudje ustavili konja. Baraga menda toliko še pri nobenih volitvah ni trpel.

Volitve na Štajerskem. Na spod. Štajerskem je včeraj v V. kuriji zmagal z lepo večino prejšnji poslanec dekan Žičkar. Dobil je 396 glasov, Hribar 140, soc. demokrat Čobal 54. — V tretjem vol. okraju za V. kurijo, kjer voli tudi znaten del Slovencev, je izvoljen nemški konservativni

baron Morsey; slovenski kandidat Fr. Mičkar, ki je dobil dva glasova, so je pred volitvijo odpovedal na korist baronu Morseyu. — V turek dne 8. jan. se vrše volitve za kmetske skupine. Slovenski kandidati so: Za okraj Maribor, Slov. Bistrica, Konjice, Marenberg in Slov. Gradec gosp. Fran Robič, posestnik v Lembahu; za okraj Ptuj, Sv. Lenart, Ljutomer, Ormož, Šmarje in Rogatec dr. Miroslav Ploj, dvorni svetnik na Dunaju; za okraj Celje-Brežice Hugo vitez Berks, graščak na Blagovini.

Volitev na Goriškem. Pri včerajšnji volitvi v V. kuriji je dobil dr. Gregorčič 144, dr. Tuma 141 in italijanski kandidat Finetti 122 glasov. Torej se vrši ožja volitev med Gregorčičem in Tumo. Odločili bodo italijanski glasovi.

Volitev v Istri. Včeraj je v Istri v V. kuriji zmagal italijanski terorizem v družbi s kurupcijo. Vrli zagovornik hrvatsko-slovenske vzajemnosti in požrtvovalni zastopnik slovenskega trpina v Istri, dr. Matko Laginja, je za 25 glasov ostal v manjšini. Izvoljen je namreč italijanski kandidat dr. Bennotis s 312 glasovi; dr. Laginja je dobil 282 glasov, Kristan 17. A še ni izgubljen Istra. Pravica mora zmagati. Slava možem, ki kot skala trdno stojé za svoja prava, a sramota izdajicam!

Dr. Mahnič v Rimu. Na božič je bil krški škof dr. Mahnič v Rimu. V cerkvi sv. Jeronima je služil sv. mašo. Ta cerkev ima privilegij, da se štirikrat na leto epistola in evangelij pevata v staroslovenskem jeziku. To se je zgodilo tudi med sv. mašo dr. Mahniča. Sprejet je bil tudi v avdijenci pri sv. Očetu.

Umrla je v Ljubljani gospa Amalija Detter.

Na Brezjah je bilo v letu 1901 2098 svetih maš. — Gostilničar gospod Finžgar je postal mošenjskemu krajnemu šolskemu svetu z novim letom predsednik. Isti je kupil tik svoje hiše najpripravniji stavbeni svet za 3650 gld. — Velezaslužni g. župan Andr. Jurgele je odstopil radi bolehnosti. Naslednik mu je spretni zet gospod Pristavec.

Iz Vovč se nam poroča: V minolem letu je bilo v naši tovarni narejenega papirja raznih vrst 6,107.224 kg. s tremi stroji. Vodna moč sicer umazane Ljubljanice in pa vrli domači delavci zaslužijo razmerno mnogo denarja. Ko bi morali premog od daleč dovažati, bi podjetje to jako občutilo.

Ogenj. Novega leta dan — pred 10. uro je začelo goret poslopje A. Pernota pri sv. Lovrencu v Puščavi. Oteli so le hišni hram in živino, vse drugo je pogorelo.

»Südsteirische Post« je z novim letom vsled tehničnih in upravnih težkoč nehala izhajati. Danes pa smo prejeli prvo številko novega lista »Südsteirische Presse«, ki ga urejuje in izdaje g. Fr. Šegula. Ime novega lastnika in urednika nam je porok, da bode list zagovarjal resnico in pravico po geslu: vse za vero, dom, cesarja.

Razpisana učiteljska služba. Do 31. t. m. je popolniti jedno učno mesto na štirikazrednici na Vrhniki. Prošnje vsprejemajta okr. šol. svet za ljubljansko okolico.

Razpisu učiteljske službe na Veliki Dolini se dostavlja: Ako pride na to službo kateri orglanja zmožni učitelj, dobi za orglanje še 200 kron na leto po vrhu.

Odpadli duhovnik — ženin. Znani Ferk, ki je zapustil samostan in odpadel od katoliške cerkve, je kmalu pokazal, kaj ga je izvabilo, da je postal kar naenkrat »napreden« mož in da je spoznal pogubnost »klerikalizma«. Jako hitro je sledil Luthrovemu vzgledu in se oženil. Seveda je nastalo takoj pravno vprašanje, ali je ta zakon veljaven. Sodišče v Gradcu je razpravljalo o tem dne 2. januarja t. l. Ferk je navajal vse mogoče vzroke, da bi opravičil svoje ravnanje. Vse, kar so liberalci pri nas že po »Narodu« vedeli povedati zoper celibat, je nesrečni ženin kvasil pred sodiščem, a to je razsodilo, da je po državnem zakoniku tak zakon neveljaven, ker kdor je prejel mašniško posvečenje, se je odpovedal zakonu pred cerkvijo in pred državo. Ni bolj nesrečnega človeka na svetu, kakor je — liberalni duhovnik.

Prvi mož 20. stoletja je sin barona Borna, ki se je rodil jedno minuto po polnoči dne 1. t. m.

Društva.

(Katoliško izobraževalno društvo sv. Jožefa v Trziču) privedi dne 6. prosinca t. l. v prostorih g. Henrika Dobrin (na Skali) veselico s sledečim vspehom: 1. Petje, 2. Šaloigra „Bo-tra Nirga“, 3. Šaloigra „Vrban Smuk“, 4. „Dratar ali piskrovec“, komičen prizor. — Začetek ob 7. uri zvečer.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda »Gorenjska Dolina« v Kranjski Gori) vabi na občni zbor, ki bo 6. januarja popoldne ob treh pri Petercu. Vspored: 1. Po zimi iz šole. P. Hugolin. Mešani zbor. 2. Prvomestnikov nagovor. 3. Volitev načelnstva. 4. Igra na glasovir. 5. O planinstvu in živinoreji govori g. A. Bergant, agronom pri »Gospod. zvezi«. 6. Nazaj v planinski raj. A. Nedved. Mešani zbor. 7. Igra na glasovir. 8. Hišica očetova. P. Angelik, mešani zbor. 9. Studenčku. P. Hugolin, mešani zbor. 10. »Prišla je miška«. Narodna harmonizovana M. Hubad.

Načelnstvo.

(Društvo slov. učiteljic) Dne 29. dec. 1900. ob 10 uri dopoldne je zborovalo društvo slovenskih učiteljic v »Nar. domu«. Zborovanje je s kratkim pozdravom na navzoče člane in goste otvorila gđc. K. Demšar namestu oboje predsednice A. Zupanove. Po tem pozdravu prečitala je tajnica gđc. J. Miklavčič zapisnik lanskega zborovanja ter podala na to obširno poročilo o delovanju društva v preteklem letu. Društvo je bilo vložilo na dež. zbor petico, obsegajočo tri prčnje: a) za remuneracijo ženskih ročnih del učiteljic, ki ga oskrbuje, event. za nastavljanje učiteljic roč. del na večrazrednicah; b) Za povrnitev onih 10%, ki so se po novem osebnem statusu odvzeli učiteljicam v prvih dveh plačilnih razredih — in c) za ustanovitev meščanskih šol za dekleta kakor za uravnavo pravnih razmer učiteljic, ki bodo delovale na teh šolah. Dež. zbor ni ugodil tej prošnji, kar pa ne bo odločilo, da društvo opetovano ponovi svoje prošnje, dokler ne doseže svojega smotra. Odbor se je nadalje posvetoval o novo osnovanih pravilih, po katerih se ima društvo presnovati (kakor hitro bodo nova pravila potrjena) v glavno društvo z 2 K prispevka na leto z oddelkom bolniško-podporne blagajne, katere pravila se nahajajo v »Dodatku« novih pravil. — Tajnica omenja nadalje, da se kolegince hujskajo zoper svoje društvo, češ, da je osnovano v nasprotstvo učiteljskim društvom. Da temu ni tako, svedočijo vendar že pravila — treba pa tudi, da zastopnice okrajev po možnosti skrbe, da se taki napačni nazori ne bodo širili. Seveda imajo jednaka hujskanja vspeh le pri onih, ki se naših zborovanj ne udeležijo. — Da se doseže permanentno znižanje vožnje na naših železnicah, je društvo stopilo v zvezo z dunajskim društvom učiteljic, ter se obrne še do čeških, da skupno delujemo za ta namen. — Nadalje se spominja vsled omožitve izstopivših in umrlih članov; prvim pošlje pozdrave — mej drugimi pa obžaluje izgubo vrle in vnete sotrudnice I. Vidic. Društvo je položilo na nje rakev venec s trakovi in z napisom: Društvo učiteljic — svoji odbornici! Navzoči se v znak žalosti dvignejo s sedežev. Slednjič prečita tajnica še pismeno izjavo oboje predsednice, da se vsled bolehnosti ne more udeležiti zborovanja in radi tega tudi ne more nadalje sprejeti izvolitve v odbor. — Na to poročilo sledi izvestje blagajničarice iz katerega posnemamo, da ima društvo 721.60 K čistega premoženja. Pregledovalkama računov se izvolita A. Podrekar in A. Moos. — Referat O. Sittigove »Naša organizacija« prečita K. Droll, ker je referentinja vsled boleznih bila zadržana. V tem izbornem referatu naglašajo poročevalka potrebo tesne organizacije učiteljic za dosego izključno stanovskih interesov učiteljic, a ob enem naglašajo tudi potrebo solidarnega postopanja z učitelji, ker se gre za skupne interese! Izreče se tudi zoper

prepoved omožitve, se poteguje za remuneracijo ženskih ročnih del oziroma za namestitve industrijalnih učiteljic, kajti dosežanje razmere izkoriščajo žensko moč, za večje, utrudljivše delo odmerja se ji manjša plača! Omenja tudi, da bi bila dolžnost društva potezati se za volivno pravico učiteljic, kajti vsaka izmed nas se čuti državljanke, kateri je pri srcu blagor in sreča domovine! Vendar pa je pomisliti, da je ta pravica v roki nezavednega človeka nevarno orodje, zato nasvetuje, da se vsaka izmed nas posveti resnemu delu, da si pridobi kolikor toliko jasne pojme o svojem položaju kot državljanke. Ker se to poročilo objavi v celoti, zadostuj toliko. — Na to so se prečitala nova pravila, ki so bila z odobravanjem vsprejeta. Pri volitvi odbora je bila izvoljena K. Droll za predsednico in Vita Zupančič za drugo tajnico; ostali odbor je ostal stari. Pri navsetih in predlogih stavila je V. Zupančič predlog: naj se društvo obrne s prošnjo na dež. šol. svet, da se učiteljske službe v bodoče ne bodo oddajale kar po domače »pod roko«, temveč zakonitim putem, z razpisom! Naj se prosijo, da se razpišejo službe v Kamniku, v Zagorju, na Vrhniki i. dr., kjer se — deloma že drugič — namerja popolniti stalna in važna mesta s provizoričnimi močmi, starejšim in zaslužnim učiteljicam pa je s tem onemogočeno vsako zboljšanje stanu! Jednoglasi vsprejeto. Predlog, naj društvo pristopi »Zavezi«, se je postavil od več strani. Na ta predlog javi tajnica, da društvo danes zboruje še na podlagi dosedanjih pravil, po katerih (kot branilnega društva) ne more pristopiti »Zavezi« že zaradi prispevkov ne! Da pa je solidarno z učiteljskimi društvi, ker se gre za skupne interese, je po sebi umevno, saj so člani našega društva do malih izjem tudi člani okrajnih učiteljskih društev in kot taki tudi člani »Zaveze«. Naše društvo mora pred vsem samo sebi pridobiti tal, samo v sebi se okrepiti! Društvo združuj v sebi vse učiteljice, navdušuj jih za resno delo vzgoje mladinske — pa tudi za resno delo lastnega izpopolnjevanja! — Ta smoter kakor tudi blaga misel pomoči svojim članom v slučaju boleznih z gmotnimi sredstvi — je vodil ustanoviteljice društva. — V tem smislu: naj se počaka, da se društvo samo v sebi okrepi in ojači na podlagi novih pravil — se je glasil tudi predlog tovarišice Helene Arkove.

Telefonska in brzojavna poročila.

Novo mesto, 4. januv. Plantanu so pomagali dvojni v sredo po vseh voliških razposlani plakati in cirkularji, dalje privatna pisma, proglašajoča dr. Elberta za kandidata nemške stranke. Odpor in pojasnilo je bilo nemogoče. V zadnjem trenutku je zato odpadlo 40 volivcev. Nasprotniki so porabili vsa sredstva.

Trst, 4. jan. V splošni kuriji Slovenci moralno zmagali. Ital. liberalec Hortis dobil 8059, slovenski kandidat Rybař pa 6438 glasov. V nedeljo ožja volitev.

Celovec, 4. januarija. Danes je tukaj velik protestni shod volivnih mož iz cele Koroške, nemških in slovenskih, da protestuje zoper mnoge in velike krivice pri minulih državnoborskih volitvah. Udeležencev nad 400. Govorili ob velikem pritjevanju Janez Huber, Pirker, Podgorc, dr. Pupovac in Walcher. Predlagane resolucije enoglasno sprejete.

Dunaj, 4. jan. V okraju St. Hipolit je sijajno zmagal kršč.-soc. kandidat Scheicher, v Korneuburgu pa kršč.-soc. Mayer.

Zader, 4. januarija. (C. B.) Tu je izvoljen hrvatsko-narodni kandidat Supuk, v Spljetu Borčić, ako izida ne premene danes trg. zbornice v Zadru, Spljetu in Dubrovniku.

Praga, 4. jan. (C. B.) Pri volitvi v Karol. dolu je zopet izvoljen poslanec Breznowsky.

Belgrad, 4. jan. Radi poneverjenja uradnega denarja aretovani polkovnik Simonović se je ustrelil v zaporu.

Kapstadt, 4. jan. Položaj v kapški koloniji je vedno resnejši. Holandsko prebivalstvo se sicer še ni uprlo, a Buri dobe pri njem dovolj podpore. Vlada je zahtevala novih vojnih močij. Prednja burska straža je že prodrla 25 milj severovzhodno od Oradocka.

Kapstadt, 4. januarija. Angleške čete so ostavile Jagersfontein in Harrysmith, da se koncentrujejo (!). Na ta način bodo lažje štedile z vojnim materijalom.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 3. januarija 1901

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad	K	7.83	»	K	7.84
Rž za pomlad	»	7.73	»	»	7.74
Turšica za maj junij /01	»	5.22	»	»	5.23
Oves za pomlad	»	6.18	»	»	6.19

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m. srednji zračni tlak 736.0 mm.

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiju	Vetrovi	Nabo	Padavina v 24 urah v mm.
2. 9. zveč	739.0	-9.4	sl. jvzh.	jasno	
3. 7. zjut	739.7	-11.2	sr. svzh.	oblač.	0.0
2. popol.	739.3	-8.9	sr. jvzh.	del. oblač.	

Srednja večerajšnja temperatura -9.8 normale: -2.7

Barve za učence

ima v največji izber v zalogi trdka **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciškanske ulice. 228 19 11-7
Vnanja naročila proti povzetju.

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Koledar katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani za l. 1901
z jako zanimivo in rabno vsebino, z imenikom učencev za več ko 400 šolarjev, z zapisnikom bolnikov, gospodarskim zapisnikom itd. stane v »Katoliški Bukvarni« krasno vezan 2 K 30 h., po pošti pošiljan 10 h. več.

117 26-8

Umetnijski zavod za slikanje na steklo
B. ŠKARDA v Brnu.
Izdeluje zlasti: cerkvena okna različne izvršitve. Ceniki in strokovni svet brezplačno.
Osemkrat odlikovan s prvimi darili

Družinska pratika je izšla.
Dobiva se komad po 12 kr. = 24 vinarjev po vseh prodajalnicah v mestih in na deželi.
Glavna zaloga pri H. Ničmanu v Ljubljani.
Ceniki za razprodajalce pošiljajo se zastonj.

Dunajska borza.

Dne 4. januarija.		Dne 3. januarija.		Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878		Salmove srečke, 40 gid.	
Skupni državni dolg v notah	98.30	20 mark	23.52	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	107.50	St. Genois srečke, 40 gid.	179—
Skupni državni dolg v srebru	98.15	20 frankov (napoleonidor)	19.12	Prijoritete obveznice državne železnice	93.75	Waldsteinove srečke, 20 gid.	206—
Avstrijska zlata renta 4%	117.45	Italijanski bankovci	90.70	» južne železnice 3%	429—	Ljubljanske srečke	—
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	98.15	C. kr. cekini	11.37	» južne železnice 5%	340—	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gid.	269.50
Ogerska zlata renta 4%	117.30			» dolenskih železnic 4%	120—	Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v	625.00
Ogerska krona renta 4%, 200	92.30			Kreditne srečke, 100 gid.	99.50	Akcije tržaškega Lloydja, 500 gid.	840—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gid.	1692—			4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gid.	390—	Akcije južne železnice, 200 gid. sr.	110—
Kreditne delnice, 160 gid.	669—			Avstrijskega rudedega križa srečke, 10 gid.	360—	Splošna avstrijska stavbinska družba	147—
London vista	240.25			Ogerskega	22—	Montanska družba avstr. plan.	435.50
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117.62			Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gid.	17.50	Trboveljska premogarska družba, 70 gid.	445—
				Rudolfove srečke, 10 gid.	59—	Papirnih rubljev 100	254—

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za izgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulanična izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
l., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocoga nabrovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnic.